

Opinia

do ustawy o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych

(druk nr 104)

Na posiedzeniu w dniu 23 marca 2006 r. Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Projekt ustawy był przedłożeniem rządowym.

Celem ustawy jest implementacja do polskiego porządku prawnego dyrektywy 2001/84/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 września 2001 r. w sprawie prawa autora do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki. W świetle art. 12 ust. 1 tej dyrektywy państwa członkowskie zobowiązane zostały do dokonania stosownej implementacji do dnia 1 stycznia 2006 r. Postanowienia dyrektywy mają na celu harmonizację reżimów prawnych poszczególnych państw członkowskich w przedmiocie prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnego egzemplarza dzieła sztuki (tzw. droit de suite). Zakres dyrektywy obejmuje jedynie dzieła plastyczne lub graficzne oraz fotografie.

Dotychczasowy art. 19 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych przewiduje prawo twórcy i jego spadkobierców do wynagrodzenia w wysokości 5% ceny dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego oraz rękopisów utworów literackich i muzycznych. Do zapłaty wynagrodzenia zobowiązany jest sprzedawca (w przypadku gdy sprzedawca działa na rzecz osoby trzeciej, osoba ta odpowiada solidarnie ze sprzedawcą). Wynagrodzenie jest wypłacane za pośrednictwem właściwej organizacji zbiorowego zarządzania. Sprzedawca zobowiązany jest do ujawnienia osoby trzeciej, na rzecz której działa (może on zwolnić się z tego obowiązku płacąc należne wynagrodzenie). Zrzeczenie się wynagrodzenia przez uprawnioną osobę jest nieważne, chyba że dotyczy wymagalnej wierzytelności.

Wykonując dyrektywę ustawodawca zmienił dotychczasową konstrukcję prawa do wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży utworu, a mianowicie w odrębnych przepisach ujęte zostało prawo twórcy i jego spadkobierców do wynagrodzenia z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego

(art. 19 ust. 1 w nowym brzmieniu) oraz prawo do wynagrodzenia z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży rękopisów utworów literackich i muzycznych (dodawany art. 19¹).

W przypadku wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego przewidziano 5 stawek tego wynagrodzenia w zależności od wartości ceny sprzedaży utworu. Przyjęto także, że wynagrodzenie nie będzie przysługiwało w przypadku ceny sprzedaży oryginalnych egzemplarzy utworu plastycznego lub fotograficznego niższej niż równowartość 100 euro. Wysokość wynagrodzenia nie będzie mogła być większa niż równowartość 12500 euro.

Natomiast wynagrodzenie z tytułu dokonanych zawodowo odsprzedaży rękopisów utworów literackich i muzycznych będzie wypłacane, tak jak dotychczas, w oparciu o jedną stawkę w wysokości 5% ceny dokonanych zawodowo odsprzedaży rękopisów utworów literackich i muzycznych.

Zarówno prawo do wynagrodzenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1, jak i prawo do wynagrodzenia sformułowane w art. 19¹ nie będą mogły podlegać zbyciu ani egzekucji. Nie będzie można również zrzec się tych praw.

Ustawodawca wskazał co należy rozumieć pod pojęciami: "oryginalny egzemplarz utworu plastycznego lub fotograficznego", "odsprzedaż" oraz "zawodowa odsprzedaż".

Do zapłaty wynagrodzenia będzie zobowiązany sprzedawca dokonujący w ramach prowadzonej działalności odsprzedaży utworów. W przypadku gdy sprzedawca będzie działał na rzecz osoby trzeciej, zawodowo zajmującej się handlem dziełami sztuki lub rękopisami utworów literackich i muzycznych, będzie on odpowiadał solidarnie z nią. Ponadto sprzedawca będzie musiał ujawnić fakt działania na rzecz takiej osoby, chyba że zapłaci należne wynagrodzenie.

Twórca utworu oraz jego spadkobiercy będą mogli domagać się od sprzedawcy lub osoby trzeciej odpowiedzialnej solidarnie ze sprzedawcą udzielenia informacji oraz udostępnienia dokumentów niezbędnych do określenia należnego wynagrodzenia (prawo to przysługiwać będzie przez okres 3 lat od dnia dokonania odsprzedaży).

Ustawodawca zrezygnował z wypłaty wynagrodzenia za pośrednictwem organizacji zbiorowego zarządzania.

Zgodnie z zaleceniem dyrektywy przepisy ustawy w zakresie droit de suite stosować się będzie również do oryginalnych egzemplarzy i rękopisów utworów nie spełniających wprawdzie wymagań sformułowanych w art. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach

pokrewnych, ale których twórcy - w dniu dokonania odsprzedaży - mają miejsce stałego pobytu na terytorium Polski.

Konsekwencją wyżej omówionych zmian jest nowelizacja przepisu karnego – art. 115 ust. 3. Zmiana uwzględnia nową treść art. 19 oraz dodanie art. 19¹.

Ustawa wejdzie w życie w terminie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uwagi

Interpretacja dodawanego art. 19² ust. 2 może budzić wątpliwości. W świetle tego przepisu możliwa jest wykładnia, w myśl której do zapłaty wynagrodzenia z tytułu odsprzedaży zobowiązany będzie nie tylko podmiot, który dokonał odsprzedaży w ramach prowadzonej przez niego działalności polegającej na handlu oryginalnymi egzemplarzami lub rękopisami utworów, ale również podmiot, który dokonał odsprzedaży, mimo iż czynność ta nie stanowi istoty jego działalności. Jeżeli intencją ustawodawcy jest, aby do zapłaty wynagrodzenia zobowiązany był jedynie podmiot, którego istotą działalności jest handel utworami, należy rozważyć doprecyzowanie przepisu w celu wyeliminowania wątpliwości interpretacyjnych.

Zbędne wydaje się również wskazanie w przepisie art. 19² ust. 2, że czynności o charakterze odsprzedaży dokonywane mogą być przez sprzedawców, kupujących lub pośredników. Istotą odsprzedaży jest sprzedaż, a więc czynności w tym zakresie dokonywać będzie sprzedawca i to on zobowiązany będzie do zapłaty wynagrodzenia twórcy lub jego spadkobiercy (przesądza o tym dodawany art. 19³ ust. 1).

Opinię sporządził

Jakub Zabielski